

מסורת הש"ס

(א) נפלג טו: יו: (ב) י"ג
להולכה: (ג) ד"ג: (ד) נפלג
לו: (ה) ג"ג: (ו) ט"ג: (ז) ט"ג:
(ח) ג"ג:

הגהות הב"ח

(א) ר"ח ד"ה ה"ה ש"ך
וכי וטעם וישר אותה:
(ב) ד"ה אוננא וי'
תחת משא אב"ל בנקעה:
(ג) ה"ס ד"ה ה"ה ה"ה
וי"ל: (ד) ד"ה ר' יוסי וי'
תחת מלכה פטור מ"מ
ס"ן: (ה) ט"ג ד"ה ה"ה
כל ש"ע:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו'
שלא חס להאריך. פ"ן
תפנית ה"ס ג"ג ח"ח
פ"ח:

הגהות הגר"א

(א) ג"ג פ"ט ט"ו: י"ג
ג"ה"ת הרמב"ם א"כ"ח
לה ז"ן ש"ה מ"ה כח"ח
וקא ע"ל ט"ו:

מוסף רש"י

אירא דר"ה: ל"ה נ"ט
י"ז:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

מפני רעפה. דלן קהדי דכלאו אונסא דחוי נמי הוה מוזני לה
והאי דעיל ונפיק אחוי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: בעא
לזבוגי במאסא. היה צריך למאה זוי ורצה למכור שדה קטנה במאה
זוז ולא מלא לה לוקחין ומכר גדולה במתמים: וקא עייל ונפיק אזוזי.

זה עיכבס: לא קני. דלן קהדי
דעל כורחא מכר והמוחר ויכול לומר
לך הייתי מחור אחר המעות לקנות
שדה קטנה מתמיה: ולא אשכח. לא
מלא לה לוקחין מיד: ואילו היה עורר.
טובא לחזור אחר הלוקחין: סוס משכח.
לוקחי שדה קטנה: ולא טרם.
הוקשה לו הטורח ומכר הגדולה
במתמים: ועייל ונפיק אזוזי מאי
כמוכר שדיו מפני רעפה דמי. כיון
דמשום טירחא דאהדורי אחר לוקח
הוקשה עליו למכור אותה בלא דוחק
מעוט שעת מינה לא חביבה היתה
עליו: עד כדי שטרן. לא עשו אלא
קנת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר
עליהן כל מה שהוא חייב להן ויסיף
לאחרים ויגמרו: שפאס חביבה לידו.
אם יש נדו משלחן הרבה בדרך
האומנים המקבלים עליהן מלאכה
מביאים עלי אומנות לבית בעל הבית:
במתמיה בנקעה והולכה כהר.
בכאס החר ואע"פ שהדך חלק וישר
חייב. בגמ' מפרש מאי ש"ה רישא
הכא דלא מפליג בין החלקה להוחמה
ובסופא מפליג להולכה כהר והולכה
בנקעה: ואם החליקה פטור. שגמר
היא לאויה להחליק יומר שראש החר
חד ומשופע ללדדין: ואם הוחמה
חייב. שהנקעה מעלה הכל לפי
שההרים סביבה ואין אחר שולט בה:
אם תחת המעלה הוחמה. בעלתה
מרגל החר לראש: חייב. שהמעלה
גרמה לה והוא שיהא להולכה כהר:
ובחריקה. בגמרא וי' מפרש: או
שנשיא אנריה. שנטולה לעבודת המלך: אומר לו. משכיר לשוכר:
הרי שלך לפניך. טלנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרם
כמו מולי וטרם וי' ואשר אותה בדרכים. וגי' אנריה נמי המתן עד
שחשוב שאף מולך גרם ונפסקו שנינו: משה או נשכרה. שמפסק
כל שכוון: חייב. שהשכיר למכור העור והגזילה ללבוש והלוסיף
מעוט ולהעמיד לו חמור או ישכור לו אחר דמיו נבילה שהרי חמור
זה שעבד לו או יחזור לו שכרו: גמ' דקא מפליג. בין החלקה
להוחמה: שפאס תחת אויר. לא החלקה ולא הוחמה ומתה מעמלה
והאיל ושינה בה ויכול לומר לו לא מתה זו לא מחמת אויר לא
היתה לימודה ליגדל באויר הר וקשה לה או לא היתה לימודה באויר
בקעה וקשה לה: אוננא. עייפות ויגיעה ממשאה. הולכה כהר
יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש החר העיל לה מתחילה
על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה בדרך החלקה ויגיעה תחת
משאה ומתה. ואם שיהא להולכה בנקעה אע"פ שלא ראויה אותה
מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אם הלכה כהר היה
האור שולט שם ונותן בה כח ולא מיגע תחת משאה וי' בנקעה
לא שליע בה אור והיא היתה חסירת כח ויגיעה לה:

נקרא
אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרדו ששולט שם או אם היה לו להולכה בנקעה לא היתה מתייגעת שם לפי
שאין טורח שם כמו כהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהכריעה נחש קשה לריב"ס
אמאי נקט לרידיה הר ובקעה דה"ג מ"מ למיקטק בקעה ובקעה אם ידוע שנמלא נחשים היום בנקעה ששינה להולכה שם דלא שייך היא
קלקול להשתנות מהר לנקעה טפי מנקעה לבקעה ואר"י דרבה לטעמיה דאית ליה תקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי
השוכר את הפועלים (קמ"ד ג: וס' מדפריך ליה אב"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא והשתא ח"ש דלהכי נקט הר ובקעה
משום דהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והחלקה אבל אם שיהא מנקעה לבקעה הוה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וברי"ס הכונס
(ניק"ד טו: וס' דפריך ארבה דלמר והוא שחמרה הניחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא
לממרה הוה מני למיפקר דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרתייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוגריה כרבה
דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאב"י דלמר הכלל דאגמא קטלה ח"ש מתניתין בלאו הני שנוי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר הוא
אירא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יומר מאיר אחר דלאו דוקא נקט הכלל דאגמא וי' ה"ה כל שנוי
אור כדמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט כפיסא החלקה כהר והוחמה בנקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא
משום דבפטור דהר מני הוחמה אשמועינן אף על גב דהיימוס הוה כהר כפיסא לפטור בנקעה לא מיפטר כהר אלא אדרבה הוה טעמא
לחייבה וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו בפשיעה לענין החלקה כהר ויימוס בנקעה כ"ש
כשמתה ע"י החלקה דהר ויימוס דנקעה דחייב וי"ל דאי לאו אשמועינן כפיסא לא הוה ידועין אמאי חייב לה כרישא תחילתו בפשיעה
לחייבו אפילו במתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי במתה כדרכה אמאי מני כפיסא הוחמה כהר והחלקה בנקעה
דפטור

ע"ה

בגון שבאת חביבה לידו. וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"א אסמכתא
היא ולא קני א"כ דפועל לא נותן לו אלא לשכור בשויה ולא
מן הכל: אמר"ו וי' מ"ז: כו' וה"ה אפילו זו שהלך בה קצרה
יומר אלא *שלא חס להאריך: הוחמה בהר פטור. וא"ת למ"ד
לעיל (דף מב.) תחילתו בפשיעה וסופו
באונס חייב אמאי פטור הא תחילתו
בפשיעה היה לענין החלקה וי"ל דלא
מחייב אלא באונס שיש לתלות שאם
לא היה משנה אפשר שלא היה בא
האונס כי הריא דלרפא דלורבני
דלונס בא מחמת הפשיעה שאם היה
מלניעס תחת הקרקע דשמואל לא
הוה נגנבים אבל הכל כי הוחמה כהר
כ"ש דאם לא שיהא והוה הלך בנקעה
דהוה הוחמה והכי אמר רבא
בהמפקד (לעיל דף יז:) גבי פשע בה
ויאלתה לאגס אפילו למ"ד חייב הכא
פטור דמלאך המות מה לי הכא מה
לי התם וא"ת שיליה הפועלים (לקמן
דף ג: וס' ד"ה ח' גבי הניח עדרו
ובא לעיר וכו' ארי ודקס פטור ומוקי
לה רבה דעל בעידתא דלא עיילי אינשי
ופרין אב"י תחילתו בפשיעה לענין
נגני וסופו באונס הוא לענין ארי
והתם אפילו לא פשע הוא ולא בא
לעיר היה נארע האונס ומאי פריך
וי"ל דשמא לא היה שם הולין
למרעה אחר קודם צאת ארי כי כן
דרך הרוסים לרעות חני היום בשדה
זו וח"י היום בשדה אחר או שמא אם
היה שם הארי היה ידע לנבא שם
או היה מקיים ביה גם את הארי
ואת הדוב הכה עבדך וכלאו הכי
לריך לפרש הפשע התם ק' דקאמר
אין אומרים אילו היה שם היה מיל
אלא וי' אומרים אם היה יכול להליל
חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש
בע"א ור' אלפס פירש התם דאב"י

לטעמיה דלמר בפרק המפקד (לעיל דף יז: וס' לא מייבטיב ט"ו
אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהכלל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד
חייב ח"ש בלאו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נארע בכל ענין
יש לרמות ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך אחאי טעמא דקאמר כדוק
דהכלל דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי
הוחמה כהר פטור ומיהו למה שנפרש לבסוף דהכא לא חשיב תחילתה
בפשיעה ח"ש: וא"ת הוחמה כהר חייב. וא"ת והכי
ידעינן כרישא דקמיה הוחמה כהר פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה
וי"ל דראשו שלא הוחמה בעלייתה שעלתה בלא טורח ולככה אחר
כן הרבה ולא היתה מויעה וכמר הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת
מעלה היה ופטור: בגון שמתה כהר חייב. פי' שידוע שאותו
יום היה אור משונה בהרים יומר מנקעה או איפכא משלג או
ממטר והוה תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להולכה כהר והולכה
בנקעה ולא נקט להולכה כהר זה והולכה כהר אחר חלקה דאין
רגילות להשתנות אור אלא מהרים לבקעות אבל מהר להר ומנקעה
לבקעה אין דרך אור להשתנות: ר"ב יוסי בר חנינא אמר
שמתה כהר אובצנא. שנתייגעת מחמת מלאכה ואף על גב דמתה
מחמת מלאכה וי' מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להולכה כהר
אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרדו ששולט שם או אם היה לו להולכה בנקעה לא היתה מתייגעת שם לפי
שאין טורח שם כמו כהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהכריעה נחש קשה לריב"ס
אמאי נקט לרידיה הר ובקעה דה"ג מ"מ למיקטק בקעה ובקעה אם ידוע שנמלא נחשים היום בנקעה ששינה להולכה שם דלא שייך היא
קלקול להשתנות מהר לנקעה טפי מנקעה לבקעה ואר"י דרבה לטעמיה דאית ליה תקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי ליה מתקשי
השוכר את הפועלים (קמ"ד ג: וס' מדפריך ליה אב"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא והשתא ח"ש דלהכי נקט הר ובקעה
משום דהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והחלקה אבל אם שיהא מנקעה לבקעה הוה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וברי"ס הכונס
(ניק"ד טו: וס' דפריך ארבה דלמר והוא שחמרה הניחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא
לממרה הוה מני למיפקר דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרתייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוגריה כרבה
דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאב"י דלמר הכלל דאגמא קטלה ח"ש מתניתין בלאו הני שנוי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר הוא
אירא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יומר מאיר אחר דלאו דוקא נקט הכלל דאגמא וי' ה"ה כל שנוי
אור כדמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט כפיסא החלקה כהר והוחמה בנקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא
משום דבפטור דהר מני הוחמה אשמועינן אף על גב דהיימוס הוה כהר כפיסא לפטור בנקעה לא מיפטר כהר אלא אדרבה הוה טעמא
לחייבה וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו בפשיעה לענין החלקה כהר ויימוס בנקעה כ"ש
כשמתה ע"י החלקה דהר ויימוס דנקעה דחייב וי"ל דאי לאו אשמועינן כפיסא לא הוה ידועין אמאי חייב לה כרישא תחילתו בפשיעה
לחייבו אפילו במתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי במתה כדרכה אמאי מני כפיסא הוחמה כהר והחלקה בנקעה
דפטור

עין משפט
נר מצודה
לו א ב מ"י פ"ח מהל'
מכירה הלכה ה ועי'
נמ"ת סמך עשין סג
טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"ל פ"ח
י' וס"ף ד':
לו א ב ד מ"י פ"ח מהל'
שכירה הלכה ד פ"ח
עשין טו"ש"ע ח"מ ס"י
פ"ח פ"ח ו'
ל"ח ה מ"י שם פ"ח הלכה
א טו"ש"ע ח"מ ס"י
ט"ט פ"ח א':
ל"ב ו מ"י שם טו"ש"ע שם
פ"ח ב':
ז מ"י שם פ"ח הלכה
א פ"ח שם טו"ש"ע
ח"מ ס"י ש פ"ח א':